

Sağlık Bilimlerinin İki Farklı Bölümündeki Öğrencilerin Özgecilik Düzeyinin İncelenmesi

The Examination of the Altruism Level of Undergraduate Students in Two Different Health Professions

Serkan Pekçetin¹, Ayla Günal²

¹Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, Edirne

²Dr. Öğr. Üyesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Tokat

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, fizyoterapi ve rehabilitasyon ile sağlık yönetimi alanlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin özgecilik düzeylerini karşılaştırmak ve lisans eğitiminin özgecilik düzeyine etkilerini incelenmek amacıyla gerçekleştirildi. **Gereç ve Yöntem:** Çalışmaya, Trakya Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon (FTR) ve Sağlık Yönetimi (SY) Bölümlerinin tüm sınıflarında öğrenim gören 323 öğrenci katıldı. Öğrencilerin sosyo-demografik bilgileri kaydedildi. Bireylerin özgecilik düzeyleri "Özgecilik Ölçeği" kullanılarak değerlendirildi. **Sonuçlar:** Birinci sınıflarda "Gönüllü faaliyetlere katılma, yaşlı/hastalara yapılan yardım, fiziksel güce dayalı yardım" başlıklarında SY bölümü öğrencilerinin FTR öğrencilerine göre daha yüksek özgecilik düzeylerine sahip oldukları saptanmıştır ($p<.05$). FTR bölümünün dördüncü sınıflarının özgecilik düzeylerinin yaşlı/hastalara yapılan yardım başlığında birinci sınıflara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<.05$). SY bölümünün birinci sınıf öğrencilerinin özgecilik düzeyleri, eğitim sürecinde yardım ve yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım başlıklarında dördüncü sınıfa göre daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<.05$). **Tartışma:** Çalışmamızda iki ayrı bölümde öğrenim görmekte olan öğrencilerin özgecilik düzeylerinin birbirinden farklı olduğu ve özgeciliğin verilen lisans eğitimi ile değiştirilebileceği belirlenmiştir. Bu bağlamda, rehabilitasyon alanında hizmet veren meslek elemanlarının eğitim müfredatlarının, bireylerin özgecilik düzeylerini arttıracak şekilde planlanmasının önemli olduğu düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim; Öğrenci; Özgecilik

ABSTRACT

Purpose: The study was done to compare the altruism level of physiotherapy and rehabilitation and health management' undergraduates students and to investigate the effects of undergraduate education on the altruism level of students. **Material and Methods:** Three hundred twenty-three first, second, third or fourth year students at Trakya University Physiotherapy and Rehabilitation (PT) and Health Management (HM) Departments participated in the study. Socio-demographic characteristics were recorded. Altruism level of the individuals were evaluated with "Altruism Scale". **Results:** It was found that first grades HM students had higher altruism level on "Participation to voluntary activities, helping to elderly/patient individuals, aids based on physical power" than PT students ($p<.05$). Fourth grades PT students had higher altruism level on "Helping to Elderly/Patient Individuals" when compared with first grades ($p<.05$). First grades HM students had higher altruism level on "help in educational process, help due to the sincerity" when compared with fourth grades ($p<.05$). **Discussion:** In this study, it was found that altruism level of students differed across the two departments and altruism level can be changed with the undergraduate training. In this context, it is thought that planning the education curriculums of rehabilitation professionals in a way to increase the altruism levels of the individuals is important.

Key Words: Education; Student; Altruism

Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Serkan PEKÇETİN e-mail: serkanpekctin@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-5110-633X

Geliş Tarihi (Received): 13.02.2018; Kabul Tarihi (Accepted): 16.10.2018

Öğrencilerin meslek seçimini etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden bazıları; kişilik yapısı, iş bulma kaygısı ve kişinin sahip olduğu değerler, ilgiler, beceriler ve özgecildir. Türk Dil Kurumu Terimler Sözlüğü özgeciliği, “çıkarcı gözetmeksizin başkalarının iyiliği için özveride bulunmayı bir ilke olarak benimseyen ahlak tutum ve görüşü” veya “başkalarının yararına kişisel çıkarlardan vazgeçmeye, başkalarına bencil olmayan güdülerle yardım etmeğe hazır olma durumu” olarak tanımlamıştır (TDK, 2018).

Özgeciliğin meslek seçiminde etkili olup olmadığı konusunda literatürde bir fikir birliği bulunmamaktadır. Öğretmen adaylarının, sınıf öğretmenliğini tercih sebeplerinin incelendiği bir araştırmada, özgecilik önemli bir faktör olarak tanımlanmıştır (Çermik, Doğan ve Şahin, 2010). Ancak özgeciliğin meslek seçiminde etkisini inceleyen başka bir çalışmada, dil ve konuşma terapisi, eğitim bilimleri, ergoterapi, fizyoterapi ve sosyal hizmet bölümleri öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin birbirlerinden farklı olmadığı bulunmuştur (Byrne, 2008). Son sınıf fizyoterapi öğrencilerinin mesleki bilgi ve algılarının değerlendirildiği bir çalışmada ise, “özgecilik” öğrenciler tarafından mesleklerinin icrası için gerekli olan faktörler arasında çok düşük oranda tanımlanmıştır (Aveto, Olorunfemi ve Ajiboye, 2014).

Sağlık Yönetimi; insan kaynakları planlaması ve yönetimi, finansal yönetim gibi başlıkları içeren yönetim odaklı bir meslektir (Çimen, 2010). Sağlık işletmesinin maliyet etkinliğinin devam ettirilebilmesinin sağlanması hususu bu alanda verilen lisans eğitiminin içeriğinin temelini oluşturmaktadır. Sağlık Yöneticisi olan kişilerin yönetim ile ilgili becerilerini özgecilik faktöründen bağımsız olarak sergilemeleri gerekmektedir. Çünkü maliyet yönetimini kişiye göre değişebilen bir faktörle sağlamak mümkün değildir (Jack, 2005).

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon; hareket bozukluklarına neden olan kas-iskelet sistemi yaralanmaları, hastalıklar, engel durumlarında bireylerin rehabilitasyonları gerçekleştirerek toplumsal katılımlarını ve yaşam kalitelerini arttırmayı sağlayan bir bilim dalıdır. (Kunduracılar, Akbaş, Büyükuysal ve ark, 2012). Bu mesleğin icrası için Amerikan Fizyoterapistler Derneği (AFD) 7 temel değer tanımlamıştır; bunlardan bir tanesi özgecildir (APTA, 2003).

Ülkemizde, hemşirelik ve öğretmenlik bölümleri gibi doğrudan insanlara yardım eden bölümlerde okumakta olan öğrencilerin özgecilik düzeyleri ile ilgili çalışmalar yapılmış olmasına rağmen, (Arpacı

ve Özmen, 2014; Çermik, Doğan ve Şahin, 2010) literatürde Türkiye’deki üniversitelerin fizyoterapi ve sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma, farklı özelliklere ve bakış açılarına sahip sağlık bilimleri bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin özgecilik düzeylerinin belirlenmesi ve verilen lisans eğitiminin öğrencilerdeki özgecilik düzeyine olan etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışma, Trakya Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon (FTR) ile Sağlık Yönetimi (SY) Bölümlerinde 2018 yılında gerçekleştirildi. Çalışma için Trakya Üniversitesi Etik Kurulu’ndan etik kurul onayı alındı (TÜTF-BAEK 2018/31). Çalışma Helsinki Deklarasyonuna uygun olarak yürütüldü ve katılımcılara yazılı onam formu imzalatıldı.

Katılımcılar

Çalışmaya 323 birey katıldı. Çalışmaya katılan FTR bölümünün öğrencilerinin yaş ortalamasının 20.07 ± 1.65 yıl ve SY bölümünün yaş ortalamasının 20.29 ± 1.46 yıl olduğu saptandı. Katılımcılara ait diğer sosyodemografik değişkenler Tablo 1’de sunulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Özgecilik Ölçeği:

Özgecilik ölçeği, Ümmet ve ark. (2013) tarafından, bireylerin özgecilik davranışlarını değerlendirmek amacıyla Türk kültürüne uygun olarak geliştirilmiştir. Ölçek 38 maddeden ve 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; gönüllü faaliyetlere katılma (7 madde), maddi yardım (6 madde), travmatik durumlarda yapılan yardım (4 madde), yaşlı/hastalara yapılan yardım (5 madde), fiziksel güce dayalı yardım (5 madde), eğitim sürecinde yardım (5 madde) ve yakınlık duygusundan kaynaklanan yardımdır (5 madde). Her bir madde 1 ile 5 arasında puanlanır. Yüksek puan, özgecilik düzeyinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin toplam Cronbach Alpha değeri .81 olarak bulunmuştur (Ümmet, Halil ve Otrar, 2013).

İstatistiksel Analiz

Verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS 22.0 paket programı kullanıldı. Tanımlayıcı istatistikler hesaplandı. Sayısal değişkenlerin normalliği Shapiro Wilks testi ile incelendi. Ölçüm sonuçları, verilerin normal dağılmadığını gösterdiği için, grupların sayısal verilerinin karşılaştırmasında Mann-Whitney U testi kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul

edildi (Alpar, 2013).

SONUÇLAR

Katılımcıların özgecilik düzeyi üzerinde etkili olabileceği düşünülen; yaş, cinsiyet, aile tipi, anne/baba eğitim durumu, gelir düzeyi, ailenin yetiştirme tutumları ve katılımcıların yaşadıkları

yerleşim yerleri, gruplar arasında karşılaştırıldı. Yaş, cinsiyet, aile tipi, annenin eğitim durumu, ailenin yetiştirme tutumları ve katılımcıların yaşadıkları yerleşim yerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı ($p>.05$). Baba eğitim durumu ve gelir düzeyi açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı ($p<.05$) (Tablo 1).

Tablo 1. Demografik Özellikler

Demografik Değişkenler	FTR n (%)	SY n (%)	P
Cinsiyet			.17
Kadın	113 (69.8)	123 (76.4)	
Erkek	49 (30.2)	38 (23.6)	
Aile Tipi			.09
Çekirdek	138 (85.2)	123 (76.4)	
Geniş	22 (13.6)	32 (19.9)	
Boşanmış	2 (1.2)	6 (3.7)	
Anne Eğitim			.07
İlköğretim	113(69.8)	129 (80.1)	
Lise	38 (23.5)	26 (16.1)	
Lisans	11 (6.8)	6 (3.8)	
Baba Eğitim			<.01*
İlköğretim	66 (40.7)	108 (67.1)	
Lise	57 (35.2)	43 (26.7)	
Lisans	39 (24.1)	10 (6.2)	
Gelir Düzeyi			.01*
0-1500	27 (16.7)	41 (25.5)	
1500-3000	80 (49.4)	87 (54.0)	
3000-4500	42 (25.9)	29 (18.0)	
4500-Üstü	13 (8.0)	4 (2.5)	
Aile Tutum			.06
Demokratik	44 (27.2)	41 (25.5)	
Baskıcı	6 (3.7)	5 (3.1)	
Koruyucu	78 (48.1)	83 (51.6)	
Aşırı Hoşgörülü	18 (11.1)	27 (16,8)	
Hiçbiri	16 (9.9)	5 (3.1)	
Yaşam Alanı			.47
Köy-kasaba	31 (19.1)	22 (13.7)	
İlçe	50 (30.9)	49 (30.4)	
İl	36 (22.2)	45 (28.0)	
Büyükşehir	45 (27.8)	45 (28.0)	

* $p<.05$

Grupların özgecilik düzeyleri arasındaki farklar sınıflar arasında karşılaştırıldıklarında, 1. Sınıflarda; gönüllü faaliyetlere katılma, yaşlı/hastalara yapılan yardım, fiziksel güce dayalı yardım başlıklarında SY bölümü öğrencilerinin daha yüksek özgecilik düzeylerine sahip oldukları saptandı ($p<.05$). İkinci sınıfların özgecilik düzeyleri arasındaki farklar gruplar arasında karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görüldü ($p>.05$). Üçüncü sınıfların özgecilik düzeyleri arasındaki farklar gruplar arasında karşılaştırıldığında travmatik durumlarda yapılan yardım, yaşlı/hastalara yapılan yardım başlıklarında SY bölümü öğrencilerinin daha

yüksek özgecilik düzeylerine sahip oldukları bulundu ($p<.05$).

Dördüncü sınıfların özgecilik düzeyleri arasındaki farklar gruplar arasında karşılaştırıldığında eğitim sürecinde yardım başlığında FTR bölümü öğrencilerinin daha yüksek özgecilik düzeylerine sahip oldukları saptandı ($p<.05$) (Tablo 2).

FTR ve SY bölümlerinde okuyan öğrencilerin özgecilik düzeyleri üzerinde, lisans eğitiminin etkinliğini belirlemek için 1. ve 4. sınıflar arasında karşılaştırıldığında, FTR bölümü 4. sınıf öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin yaşlı/hastalara

yapılan yardım başlığında daha yüksek olduğu saptandı ($p<.05$). SY bölümünün 1. sınıf öğrencilerinin özgecilik düzeyleri, eğitim sürecinde

yardım ve yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım başlıklarında 4. sınıfa göre daha yüksek olduğu bulundu ($p<.05$) (Tablo 3).

Tablo 2. FTR ve SY Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerinde Karşılaştırılması

	FTR	SY	p
Özgecilik Ölçeği (1. Sınıf)	X (SS)	X (SS)	
Gönüllü faaliyetlere katılma	23.97 (5.56)	26.65 (4.25)	.04*
Maddi yardım	22.97 (3.65)	26.10 (9.00)	.06
Travmatik durumlarda yapılan yardım	25.53 (3.17)	25.86 (2.63)	.79
Yaşlı/hastalara yapılan yardım	15.34 (2.96)	16.92 (1.83)	.01*
Fiziksel güce dayalı yardım	18.62 (3.12)	20.15 (2.63)	.02*
Eğitim sürecinde yardım	19.53 (2.96)	20.10 (2.64)	.40
Yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım	20.37 (2.31)	21.21 (2.74)	.11
Özgecilik Ölçeği (2. Sınıf)			
Gönüllü faaliyetlere katılma	24.14 (5.01)	25.00 (4.53)	.33
Maddi yardım	23.43 (4.03)	24.10 (2.78)	.61
Travmatik durumlarda yapılan yardım	24.95 (3.56)	26.27 (2.67)	.08
Yaşlı/hastalara yapılan yardım	16.31 (2.27)	16.87 (2.16)	.32
Fiziksel güce dayalı yardım	19.07 (3.63)	19.70 (3.23)	.43
Eğitim sürecinde yardım	18,90 (2,64)	19.57 (2.61)	.65
Yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım	20.14 (2.98)	19.97 (2.45)	.57
Özgecilik Ölçeği (3. Sınıf)			
Gönüllü faaliyetlere katılma	24.25 (4.78)	24.46 (6.10)	.49
Maddi yardım	23.17 (2.94)	22.68 (4.04)	.91
Travmatik durumlarda yapılan yardım	24.42 (2.77)	25.80 (2.72)	.03*
Yaşlı/hastalara yapılan yardım	16.17 (1.86)	16.90 (2.09)	.04*
Fiziksel güce dayalı yardım	19.62 (2.08)	19.82 (2.49)	.56
Eğitim sürecinde yardım	19.57 (2.53)	19.39 (2.80)	.93
Yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım	19.87 (2.41)	20.43 (2.92)	.31
Özgecilik Ölçeği (4. Sınıf)			
Gönüllü faaliyetlere katılma	24.84 (4.43)	25.14 (6.71)	.98
Maddi yardım	24.18 (3.57)	23.92 (2.99)	.62
Travmatik durumlarda yapılan yardım	25.42 (2.52)	25.30 (2.71)	.79
Yaşlı/hastalara yapılan yardım	16.73 (1.89)	16.61 (1.87)	1
Fiziksel güce dayalı yardım	18.81 (2.57)	18.80 (4.03)	.59
Eğitim sürecinde yardım	20.02 (2.24)	19.64 (6.69)	.03*
Yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım	20.57 (2.76)	19.66 (3.00)	.30

* $p<.05$

Tablo 3. FTR ve SY Öğrencilerinin Özgecilik Düzeylerinin 1.-4. Sınıflar Arasında Karşılaştırılması

	FTR-1. SINIF	FTR-4. SINIF	p
Özgecilik Ölçeği	X (SS)	X (SS)	
Gönüllü faaliyetlere katılma	23.97 (5.56)	24.84 (4.43)	.55
Maddi yardım	22.97 (3.65)	24.18 (3.57)	.15
Travmatik durumlarda yapılan yardım	25.53 (3.17)	25.42 (2.52)	.75
Yaşlı/hastalara yapılan yardım	15.34 (2.96)	16.73 (1.89)	.03*
Fiziksel güce dayalı yardım	18.62 (3.12)	18.81 (2.57)	.99
Eğitim sürecinde yardım	19.53 (2.96)	20.02 (2.24)	.40
Yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım	20.37 (2.31)	20.57 (2.76)	.84
Özgecilik Ölçeği	SY-1. SINIF	SY-4. SINIF	
Gönüllü faaliyetlere katılma	26.65 (4.25)	25.14 (6.71)	.14
Maddi yardım	26.10 (9.00)	23.92 (2.99)	.34
Travmatik durumlarda yapılan yardım	25.86 (2.63)	25.30 (2.71)	.40
Yaşlı/hastalara yapılan yardım	16.92 (1.83)	16.61 (1.87)	.72
Fiziksel güce dayalı yardım	20.15 (2.63)	18.80 (4.03)	.18
Eğitim sürecinde yardım	20.10 (2.64)	19.64 (6.69)	.03*
Yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım	21.21 (2.74)	19.66 (3.00)	.02*

* $p<.05$

TARTIŞMA

Bu çalışma farklı bakış açılarına sahip sağlık bilimleri öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin karşılaştırılması ve lisans eğitimi ile öğrencilerin özgecilik düzeylerine etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirildi. Çalışmamızda, farklı bölümlerin öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin değişik alt başlıklarda birbirinden farklı olduğu ve özgeciliğin verilen eğitimlerle değiştirilebileceği saptandı.

Üniversite öğrencilerinin mesleki kişilik özelliklerinin incelendiği bir araştırmada sağlık bölümlerinde okuyan öğrencilerin sağlık dışı alanlarda okuyan öğrencilere göre başkalarına yardım edebilecekleri iş ortamlarını daha çok tercih ettikleri belirtilmiştir. Araştırmacılar, sağlık bilimleri öğrencileri ile ilgili bu sonucun alınan eğitim ile ilişkili olabileceğini ifade etmişlerdir (Atli ve Kaya, 2017). İran'da yapılan bir araştırmada diş hekimliğinin tercih edilme nedenleri arasında diğer insanlara yardım etme faktörünün yer aldığı belirtilmiştir (Gilavand, 2016). Sağlık bakımı alanında eğitim alan öğrencilerin kariyer tercihlerini öncelikle sağlık bakımına ihtiyaç duyan kişilere yardım etmek ve bakmanın etkilediği gösterilmiştir (Liaw, Wu, Holroyd ve ark, 2016). Tıp öğrencileri arasında en önemli kariyer tercih faktörünün özgecilik motivasyonu olduğu, özgeciliğin olmayışının ise hem akademik başarısızlıklar hem de olumsuz düşünceler için risk faktörü olduğu bildirilmiştir (Györffy, Birkás ve Sándor, 2016).

Çalışmamızda 1. sınıflarda gönüllü faaliyetlere katılma, yaşlı/hastalara yapılan yardım, fiziksel güce dayalı yardım başlıklarında SY bölümü öğrencilerinin FTR öğrencilerine göre daha yüksek özgecilik düzeylerine sahip oldukları saptandı. Sonuçlar literatürden farklı olarak sağlık bilimlerinin tüm alanlarında meslek seçimi için özgeciliğin temel faktör olmayabileceğini düşündürmektedir.

Konuşma bozuklukları, eğitim, ergoterapi, fizyoterapi ve sosyal çalışma programlarının özgecilik düzeylerinin araştırıldığı bir çalışmada programlar arasında bir farklılık olmadığı gösterilmiştir (Byrne, 2008). Ancak literatürde; eğitim stratejilerinin öğrencilerin tutum ve empatilerini etkileyerek farklı özgecilik düzeylerinde artışa yol açabildiği de gösterilmiştir. (Lucchetti, Lucchetti, de Oliveira ve ark, 2017). Ebelik öğrencilerinin sınıflara göre empati düzeylerinin incelendiği bir diğer çalışmada genel ve mesleki derslerinin yoğun olduğu 1. sınıf ile ruh sağlığı dersinin bulunduğu 4. sınıfa devam eden öğrencilerin empati becerilerinin daha iyi olduğu belirtilmiştir (Cevahir, Çınar, Sözeri ve ark, 2008). Çalışmamızda, ikinci sınıfların

özgecilik düzeyleri arasındaki fark saptanmaması; üçüncü sınıfların ise travmatik durumlarda yapılan yardım, yaşlı/hastalara yapılan yardım başlıklarında özgecilik düzeylerinin SY bölümü öğrencilerinin daha yüksek olduğu bulundu. FTR lisans eğitimi 2. ve 3. sınıflarda teorik ağırlıklı olarak verilmektedir. Bu bağlamda elde edilen sonuç, bireylerin özgecilik düzeylerini değiştirmekte yalnızca teorik eğitimlerin yetersiz olabileceğini düşündürmektedir. Nitekim bölümler kendi içlerinde değerlendirildiğinde, FTR bölümünün 4. sınıflarının özgecilik düzeylerinin yaşlı/hastalara yapılan yardım başlığında 1. sınıflara göre daha yüksek olduğu saptandı. Elde edilen bu sonuç özgeciliğin FTR öğrencilerinde özellikle klinik uygulamalar aracılığı ile artabildiğini düşündürmektedir.

Sağlık alanında okumakta olan öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen faktörleri inceleyen bir tez çalışmasında, özgecilik bu öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen en yüksek ikinci faktör olarak tanımlanmıştır (Maharaj S.H., 2008). Mezuniyet sonrası Güney Afrikalı 163 fizyoterapistin yer aldığı bir çalışmada ise bireylerin %96.9'u sosyal sorumluluğun önemli olduğunu belirtmiştir. Araştırmada terapistlerin çoğunun gönüllü olarak bu sosyal sorumluluk çalışmalarında yer aldığı gösterilmiştir (Mostert-Wentzel, Masenyetse, Dinat ve ark, 2012).

Dördüncü sınıfların özgecilik düzeyleri arasındaki farklar gruplar arasında karşılaştırıldığında eğitim sürecinde yardım başlığında FTR bölümü öğrencilerinin daha yüksek özgecilik düzeylerine sahip oldukları saptanmıştır. Sağlık yönetimi 4. sınıf öğrencileri yönetim odaklı, fizyoterapi öğrencileri ise farklı hastalık ve özür gruplarına hizmet odaklı staj yapmaktadırlar. Elde edilen sonucun staj süresince kazanılan deneyimler ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür. Son sınıf öğrencileri ve mezuniyet sonrası çalışan fizyoterapistler ile yapılan çalışma sonuçlarına benzer olarak profesyonel olma ve insanlara yardım etme kavramlarının çalışmamıza katılan Fizyoterapi Bölümü öğrencileri için de geçerli olduğu görülmüştür.

Sosyal hizmet bölümü öğrencileri ile fen bilimleri öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin karşılaştırıldığı bir çalışmada 1. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek özgecilik düzeyine sahip oldukları gösterilmiştir. Araştırmacılar üniversite eğitimi gören bireylerin modern eğitim yoluyla daha fazla bireyselleştiği ve başkalarına karşılıksız yardım duygularının köreldiği sonucuna ulaşabileceğini ifade etmişlerdir (Apak, Yılkan ve

Erdem, 2017).

SY bölümü kendi içinde değerlendirildiğinde ise 1. sınıf öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin eğitim sürecinde yardım ve yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım başlıklarında 4. sınıfa göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum SY öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin zaman içinde değişim gösterebileceğini ortaya koymuştur. Elde edilen sonuç, eğitim ile başkalarına karşılıksız yardım etme duygusunun azalıp yerine modern hayattaki bireysel kazanımların ön plana çıkabileceğini işaret eden literatür sonuçlarını desteklemektedir.

Çalışmamızda iki önemli limitasyon bulunmaktadır. Bunlardan ilki çalışmamızın kesitsel bir çalışma olması ve yapılan çalışmanın takip çalışması olmaması nedeniyle öğrencilerdeki özgecilik düzeylerinin eğitim ile değiştiğini ifade edebilmemizi zorlaştırmıştır. İkinci limitasyon ise, öğrencilerin özgecilik düzeylerini etkileyebilecek tüm değişkenlerin gruplar arasında homojen olarak dağılmamasıdır.

Mevcut limitasyonlara rağmen; çalışmada öğrencilerdeki özgecilik düzeyinin eğitim süresince artış göstermesi, eğitimin özgecilik düzeyi üzerinde olumlu bir rol oynadığını düşündürmüştür. Sonuç olarak; fizyoterapi ve rehabilitasyon ile sağlık yönetimi bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin özgecilik düzeylerinin birbirinden farklı olması ve özgecilik düzeyinin eğitim ile değiştirilebilir olması nedeni ile özellikle rehabilitasyon alanındaki eğitim müfredatları planlanırken, öğrencilerin özgecilik düzeylerini arttıracak şekilde planlanmasının önemli olduğu düşünülmüştür.

Kaynaklar

- Alpar R. (2013). Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler. Ankara: Detay Yayıncılık.
- APTA (2003). Professionalism in physical therapy core values. Erişim Tarihi: 02.01.2018. <http://www.marquette.edu/physical-therapy/documents/CoreValuesSelf-Assessment.pdf>
- Apak, E., Yılkan, İ., & Erdem, M. (2017). Sosyal hizmet bölümü öğrencileri ile fen bilimleri öğrencilerinin diğerkâmlık düzeylerinin karşılaştırılması: Bingöl Üniversitesi örneği. *Akademik Matbuat*, 1(1), 75-87.
- Arpacı, P., & Özmen, D. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin özgecilik ve empatik eğilim düzeyleri ve aralarındaki ilişki. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 11(3), 51-57.
- Atli, A., & Kaya, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin mesleki kişilik tipleri. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 331-342.
- Aveto, H.A., Olorunfemi, O.I., & Ajiboye, O.A. (2014). Final

- year physiotherapy students' knowledge and perception of professionalism. *Nigerian Journal of Medical Rehabilitation*, 17(1), 1-17.
- Byrne, N. (2008). Differences in types and levels of altruism based on gender and program. *J Allied Health*, 37(1), 22-29.
- Cevahir, R., Çınar, N., Sözeri, C., Şahin, S., & Kuşoğlu, S. (2008). Ebelik öğrencilerinin devam ettikleri sınıflara göre empatik becerilerinin değerlendirilmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3(7), 1-14.
- Çermik, H., Doğan B., & Şahin, A. (2010). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 201-212.
- Çimen, M. (2010). Sağlık Yönetimi ve Sağlık Yönetim Eğitimi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 136-139.
- Gilavand, A. (2016). The comparison of Iranian and foreign students' motivations to choose dentistry field of study. *Int J Pediatr*, 4(6), 1993-2010.
- Györfy, Z., Birkás, E., & Sándor, I. (2016). Career motivation and burnout among medical students in Hungary - could altruism be a protection factor? *BMC Med Educ*, 16(182), 1-8.
- Jack, W. (2005). Purchasing health care services from providers with unknown altruism. *Journal of Health Economics*, 24(1), 73-93.
- Kunduracılar, Z., Akbaş, E., Büyükuysal, Ç., Biçki, D., & Erdem, E. U. (2012). Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinde Mesleki Farkındalığın Değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(3), 186-192.
- Liaw, S.Y., Wu, L.T., Holroyd, E., Wang, W., Lopez, V., Lim, S., & et al. (2016). Why not nursing? Factors influencing healthcare career choice among Singaporean students. *Int Nurs Rev*, 63(4), 530-538.
- Lucchetti, A.L., Lucchetti, G., de Oliveira, I.N., Moreira-Almeida, A., & da Silva Ezequiel, O. (2017). Experiencing aging or demystifying myths? - impact of different "geriatrics and gerontology" teaching strategies in first year medical students. *BMC Med Educ*, 17(1), 1-9.
- Maharaj, S. H. (2008). An investigation of the factors affecting the career choice of selected health-care students (physiotherapy, chiropractic, medicine and occupational therapy) in KwaZulu Natal (Doctoral dissertation). Faculty of Health Sciences, Durban University of Health, KwaZulu Natal.
- Mostert-Wentzel, K., Masenyetse, L.J., Dinat, N., Botha, A., Jonkers, L.D., & Oosthuizen, L.C. (2012). Involvement in and views on social responsibility of gauteng members of the South African Society of physiotherapy: A cross-sectional survey. *S Afr J Physiother*, 68(1), 22-28.
- TDK. (2018). Özgecilik. Ankara: Türk Dil Kurumu. Erişim tarihi: 02.01.2018. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=252785
- Ümmet, D., Halil, E., & Otrar, M. (2013). Özgecilik (Altruizm) ölçeği geliştirme çalışması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(26), 301-321.